

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ

CURRENT TRENDS IN MERGERS AND ACQUISITION PROCESSES

Процеси злиття та поглинання компаній в глобальному вимірі стають одним з найпоширеніших напрямів концентрації бізнес-інтересів, зміцнення інтеграційних відносин, формування умов для розвитку більшості успішних компаній. Реалізація процесів злиття та поглинання має двохістий характер, оскільки укладені угоди можуть мати глобальний вплив на світову економіку і на економіку окремих країн. Враховуючи загальну динаміку та циклічність процесів злиття та поглинання компаній, значний інтерес викликає аналіз динаміки її особливостей їх здійснення з метою виділення основних сучасних закономірностей. Такий аналіз потребує зосередження уваги, передусім на хронології процесів злиття та поглинання, а також на галузевій специфіці окреслених процесів, що здатні відобразити появу в економіці відповідних диспропорцій. У статті проаналізовані основні дані щодо галузевої диференціації світових процесів злиття та поглинання. Виокремлені основні етапи активізації процесів злиття та поглинання. Проаналізовані процеси злиття та поглинання на рівні національної економіки, враховуючи загальні світові тенденції.

Ключові слова: злиття, поглинання, ринок злиття та поглинання, угоди злиття та поглинання, галузі економіки

Процеси злиття та поглинання компаній в глобальному вимірі стають одним

із самих розповсюджених напрямів концентрації бізнес-інтересів, укріплені інтеграційні відносини, формування умов для розвитку більшості успішних компаній. Реалізація процесів злиття та поглинання має двохістий характер, оскільки укладені угоди можуть мати глобальне вплив на світову економіку і на економіку окремих країн. Враховуючи загальну динаміку та циклічність процесів злиття та поглинання компаній, значний інтерес викликає аналіз динаміки і особливостей їх здійснення з метою виділення основних сучасних закономірностей. Такий аналіз потребує зосередження уваги, передусім на хронології процесів злиття та поглинання, а також на галузевій специфіці окреслених процесів, що здатні відобразити появу в економіці відповідних диспропорцій. В статті проаналізовані основні дані щодо галузевої диференціації світових процесів злиття та поглинання. Виокремлені основні етапи активізації процесів злиття та поглинання. Проаналізовані процеси злиття та поглинання на рівні національної економіки, враховуючи загальні світові тенденції.

Ключевые слова: слияние, поглощение, рынок слияний и поглощений, сделки слияния и поглощения, отрасли экономики.

УДК 334.758

<https://doi.org/10.32843/infrastruct38-69>

Євстаф'єв С.М.

здобувач

Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій

The processes of mergers and acquisitions in the global dimension are becoming one of the most common areas of concentration of business interests, strengthening integration relations, creating conditions for the development of most successful companies. The implementation of mergers and acquisitions is twofold, as the agreements can have a global impact on the world economy and the economies of individual countries. Given the general dynamics and cyclical processes of mergers and acquisitions, it is of great interest to analyze the dynamics and features of their implementation in order to identify the main modern patterns. The aim of the article is to analyze current global trends in mergers and acquisitions in various sectors of the world economy as a result of the implementation of the main stages of formation and development of the market of mergers and acquisitions. A set of research methods is used, namely: scientific abstraction, generalization, systematization. The use of these methods made it possible to identify sectoral aspects of the development of the market of mergers and acquisitions, to highlight the features of the stages of its formation. The focus is primarily on the chronology of mergers and acquisitions, as well as on the industry specifics of the outlined processes that can reflect the emergence of the corresponding disparities in the economy. The article analyzes the main data on the sectoral differentiation of global mergers and acquisitions. The main stages of activation of mergers and acquisitions are highlighted. The processes of mergers and acquisitions at the level of the national economy are analyzed, taking into account the general world tendencies.

Key words: mergers, acquisitions, mergers and acquisitions market, mergers and acquisitions, industries.

Постановка проблеми. В економічній практиці загальновідомими є три основні варіанти інтеграції бізнес-інтересів та розвитку будь-яких компаній: формування стратегії внутрішнього зростання та розвитку і розширення активів; формування конкурентних переваг за рахунок передачі окремих функцій на аутсорсинг; реалізацією процесів злиття і поглинання.

Враховуючи тривалу історію формування сучасних механізмів реалізації угод злиття та поглинання, які історично забезпечили формування у світовому масштабі різних секторів світової економіки – як традиційних видобувних і обробних галузей (металургія, паливно-енергетичний комплекс), так і найбільших секторів «нової економіки» (фармацевтика, біотехнології та телекомунікацій).

В національній економіці ці процеси сповільнені, ринок достатньою мірою не розвинений та

знаходиться на стадії становлення порівняно з ринком США та західних країн. Проте, враховуючи активізацію процесів злиття та поглинання впродовж останніх років, на перспективу ситуація може суттєво змінитися, що робить актуальним дане дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сучасних тенденцій та перспектив зростання ринку злиття та поглинання знаходиться у полі зору значної кількості провідних міжнародних компаній, які забезпечують консалтингове супроводження їх здійснення та постійний моніторинг стану та динаміки даного ринку. Насамперед, йдеться про такі компанії як Dealogic, група корпоративних фінансів KPMG, аудиторсько-консалтингові фірми PricewaterhouseCoopers, Ernst & Young, Deloitte та інші. У теоретичному аспекті питанням дослідження ринку угод злиття та погли-

нання, виявлення тенденцій його розвитку приділена увага у працях таких авторів, як Т.А. Васильєва, Глинська Г., Даниліна С., Семенченко Н., Сіденко С., Кіряков Д., Хаустова В. та інші. Серед відомих іноземних авторів слід відзначити праці Гохана П., Лажу А, Ріда С., Рубека Р. та інших.

Водночас, незважаючи на такий науковий здобуток, у процесах злиття та поглинання компаній відбуваються постійні зміни, що зумовлює регулярну потребу у науковому аналізі та узагальненні результатів зазначених процесів.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз сучасних глобальних тенденцій процесів злиття та поглинання у різних галузях світової економіки як наслідку реалізації основних етапів становлення та розвитку ринку угод злиття та поглинання компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на те, що більшість сучасних компаній надають перевагу формуванню стратегію внутрішнього зростання, в останні періоди злиття та поглинання все активніше стають основною конкурентною стратегією, яка забезпечує придбання активів й одержання нових видів ринків збуту тощо. Так, за даними експертів, сьогодні майже 80% всіх міжнародних інвестицій спрямовуються не на заснування нових компаній за кордоном, а на придбання активів уже наявних [1, с. 47–48].

У науковій літературі відмічають декілька базових етапів розгортання процесів злиття та поглинання, які заклали основні засади для регулювання цих процесів, спричинили низку укрупнень бізнесу, а також стали основою прояву сучасних галузевих тенденцій [2, с. 4–6]:

Для *першого етапу* (монополістичного) характерна, переважно, горизонтальна інтеграція (понад 78% всіх угод), реалізовувалась впродовж 1897–1904 рр. В цей період злиття стосувалось в основному компаній добувної й переробної промисловості, зокрема металургійна, нафтохімічна, хімічна, транспортна, машинобудівна, харчова галузі, а також виробництво коксу та продуктів нафтопереробки. Численні зловживання та шайхрайства з фінансовими ресурсами при злитті та поглинанні, що призвели у 1904 р. до економічного спаду та краху американського фондового ринку зумовили розробку засад антимонопольного законодавства.

Для *другого етапу* (олігополістичного) протягом 1916–1929 рр. характерна реалізація вертикальної інтеграції та залучення позикового капіталу для фінансування угод. Сприятлива економічна кон'юнктура та економічний бум після Першої світової війни сприяли активізації залучення значних обсягів капіталу на фондові ринки. В ході цього етапу почали формуватися пірамідальні холдингові компанії, в межах яких нечисленна група інвесторів за допомогою відносно невеликої суми інвестованого капіталу спроможна контролювати великі під-

приємства. Найбільш активно процеси злиття та поглинання цього етапу характерні для металургійної, паливної, харчової, хімічної галузей та секторів виробництва транспортного устаткування.

Третій етап (конгломератний), що відбувся протягом 1965–1973 рр. спричинив появу фінансового інжинірингу і конгломератів. На відміну від вертикальних та горизонтальних процесів злиття та поглинання, конгломератні угоди не вплинули на галузеву концентрацію, що призвело до того, що рівень конкуренції у різних галузях практично не змінився, незважаючи на активні злиття в цей період. Незважаючи на високі показники кількості та вартості угод злиття та поглинання, збільшення показника ринкової концентрації та обмеження конкуренції в цей період теж не відбулось. Активність угод злиття та поглинання в цей період була спричинена економічним бумом у світовій економіці періоду 60-70 рр. ХХ ст., інтенсивним зростанням цін акцій на фондових ринках. У цей період майже у 20 разів зросла чисельність угод злиття та поглинання щодо компаній з активами понад 100 млн. дол. [3, с. 28], що тривало до 1971–1972 рр. Для цього етапу характерним є вихід компаній на ринки інших країн, що супроводжувалось перетворенням національних компаній в транснаціональні та започаткуванням транскордонних угод злиття та поглинання.

Четвертий етап (корпоративні заохочення) відбувся протягом 1981–1989 рр. внаслідок стрімкого зростання частки ворожих поглинань у сукупній вартості угод злиття та поглинання, розповсюдження мегазлиттів та мегапоглинань, збільшення кількості угод вартістю понад 100 млн. дол., кількість яких збільшилась більш як у 24 рази. У цей період галузева специфіка у сфері злиття та поглинання була характерна для видобутку і переробки нафти та газу, банківської сфери і фармацевтики, виробництва медичного устаткування [4, с. 10].

Для *п'ятого етапу* (міжнародні угоди), що відбувся протягом 1992–2000 рр. стало характерним різке зростання кількості угод злиття та поглинання в Європі та в США. Майже 97% загальної чисельності транскордонних угод становили саме поглинання. Протягом цього періоду у сукупній вартості транскордонних угод злиття та поглинання зростала частка сфери послуг (до 60%), зменшувалась частка промисловості (до 38%) і спостерігалась практична відсутність угод у сфері видобутку природних ресурсів. Починаючи з цього періоду злиття та поглинання набувають міжнародного характеру, оскільки внаслідок майже 100-річної консолідації більшість галузей світової економіки очолюється міжнародними компаніями. Особливості прояву міжнародної специфіки цього етапу спричинені, переважно, глобалізацією світової економіки, ліквідацією торговельних бар'єрів, активним розвитком та поширенням на всі сфери інформаційних техно-

логій, що у сукупності обумовили зростання економіки та активізацію злиттів у цей період.

Шостий етап (період мегаугод) у період 2002–2008 рр. ознаменувався укрупненням капіталу, зростанням кількості транснаціональних корпорацій та досить активним розвитком ринку операцій злиття та поглинання як за обсягами угод, так і за їх кількістю. Лідерами за кількістю мегаугод у цей період фармацевтика, енергетика і телекомунікації. Рекордну кількість угод було укладено в 2007 р. (понад 25 тисяч). Світовий ринок злиття та поглинання у 2007 р. складав у вартісному вимірі склав 4,4 трлн. дол. і виріс за рік більш як на 30%. Період мегазлиттів став характерною ознакою глобального бізнесу останніх років. Слід відзначити, що цей період досі триває, а злиття все ще залишаються найбільш ефективним засобом для розширення присутності тієї чи іншої компанії на існуючих і нових національних і зарубіжних ринках.

Узагальнюючи основні характеристики зазначених періодів у розгортанні процесів злиття та поглинання, слід відзначити, що базові мотиви укладення угод варіювалися від періоду до періоду, та ускладнювались щодо досягнення бізнес-інтересів (табл. 1).

Отже, аналіз етапів становлення глобального ринку угод злиття та поглинання в умовах світової економіки дає змогу виявити специфічні особливості його розвитку, такі як зміни кількісного і вартісного обсягу угод; зміни галузевої структури і мотивації угод; зміни частки транскордонних злиттів і поглинань; участь держави в якості суб'єкта ринку корпоративного контролю тощо.

Таким чином, ринки злиття та поглинання компаній у світі розвиваються під впливом багатьох факторів, характеризуються хронологією у своєму становленні та розвитку.

Для сучасного періоду активізації угод злиття та поглинання також слід виокремити декілька змістовних характеристик. Насамперед, ринок злиття та поглинання диференціюється у галузевому розрізі.

Так, починаючи з 2014 року компанії широко використовують злиття та поглинання для подальшого зростання. Ці процеси дають змогу компаніям концентрувати ринкову владу і впливати на стан окремих ринків, а також на економічну політику держав. Розширення умов фінансування угод внаслідок здешевлення фінансових ресурсів за наслідками фінансової кризи 2008 р. фактично спричинило укладення угод на суму понад 10 трлн. дол. США тільки за останні 2 роки [6, с. 1].

За окремими оцінками міжнародних компаній світовий ринок угод злиття та поглинання у 2018 році складав 97 709 угод на загальну суму 5,3 трлн. дол. США. Так, за даними міжнародної компанії MOODY'S відбулося зниження кількості угод на 7% порівняно з 2017 роком, тоді як сукупна вартість глобальних угод злиття та поглинань зросла на 10% [6, с. 1].

Галузевий розподіл укладених угод, за оцінками аналітичних компаній дає підстави стверджувати, що галузеві рейтинги за пріоритетністю очолили машинобудування та виробництва промислового устаткування, меблів, за обсягом і вартістю угод у 2018 році (11 274 угоди на загальну суму 625,8 млрд. дол. США) [6, с. 8].

За кількістю угод оптова та роздрібна торгівля займає друге місце з позначкою 6050 угод, наступними є хімічна промисловість, виробництво гумових та пластмасових виробів (5081 угода) та видавнича справа і поліграфічна промисловість – 4586 угод [6, с. 8].

За сукупною вартістю угод друге місце у 2018 році посідає хімічна промисловість, виробництво гумових та пластмасових виробів – 476,6 млрд. дол. США [6, с. 8].

З метою висвітлення ключових тенденцій процесів злиття та поглинання доцільно виявити сучасну ситуацію щодо активності злиття та поглинання у найбільших секторах світової економіки: хімічній і нафтогазовій промисловості, страхуванні, банківській сфері, секторі роздрібною торгівлі та виробництва споживчих товарів, секторі охорони здоров'я.

Таблиця 1

Основні мотиви злиття та поглинання у розрізі етапів

№	Мотиви злиття та поглинання	I	II	III	IV	V	VI
1	Концентрація ринкової влади (монополізація)	+	+			+	+
2	Розширення ринку збуту (диверсифікація бізнес-інтересів)	+	+			+	+
3	Доступ до ресурсів компанії-мети		+			+	+
4	Прагнення до синергії та отримання синергетичного ефекту від злиття та поглинання					+	+
5	Забезпечення ефекту економії на масштабі виробництва					+	+
6	Диверсифікація виробництва			+	+		
7	Мотиви податкової оптимізації			+			
8	Недооціненість компанії				+		
9	Забезпечення амбіцій менеджерів			+			
10	Усунення неефективного менеджменту				+		

Джерело: [5, с. 61]

Хімічна промисловість. Згідно зі звітом компанії Deloitte, глобальний обсяг угод злиття та поглинання у галузі хімічної промисловості у 2018 році скоротився на 5% щорічні показники 2012–2015 років [7, с. 3].

У 2018 році спостерігалось зростання загальної вартості та кількості угод, яка перевищувала 1 млрд. дол. США. Найбільшою угодою стало придбання компанії з виробництва спеціалізованих хімічних продуктів AkzoNobel (нова назва – Nouryon) за 12,5 млрд. дол. США [7, с. 3–4].

Нафтогазова промисловість. Протягом більшої частини 2018 року дві багаторічні тенденції досягли критичної точки. По-перше, у контексті стримування виробництва Росії та Саудівської Аравії США завершили історичний перехід, щоб стати найбільшим світовим видобувачем нафти і газу. По-друге, ціни на нафту стабільно зростали і досягли чотирирічного максимуму на початку жовтня 2018 року [8, с. 1].

Порівняно з 2017 роком обсяг угод знизився у сегментах видобутку та надання сервісних промислових послуг нафтовим компаніям (OFS). Вартість угод у сегментах транспортування та переробки і продажу зросла – останнє придбання загальною вартістю 35,6 млрд. дол. США відбулося компанією Marathon Petroleum. Вона придбала незалежну нафтопереробну компанію Andeavor [8, с. 18].

Вартість угод, укладених у США, становила рекордно високу частку – більше двох третин загальної вартості угод у нафтогазовій галузі. Кожна з десяти найбільших нафтогазових угод у 2018 році передбачала придбання північноамериканських активів. Було оголошено дві угоди, вартість яких перевищувала 10 млрд. дол. США: угода Marathon Petroleum / Andeavor і придбання компанією British Petroleum родовищ сланцевої нафти і газу в США у австралійської компанії BHP Billiton на суму 10,5 млрд. дол. США [8, с. 1].

Страховання. Доцільно відмітити, що у 2018 році відбулося зниження кількості угод злиття та поглинання у сфері страхування (з 1385 до 1257), але сукупна вартість угод зросла на 19% (з 177,6 млрд. дол. США до 210,4 млрд. дол. США) порівняно з 2017 роком, переважно внаслідок збільшення кількості угод вартістю понад 1 млрд. дол. США [6, с. 8].

За підсумком року у США відбулося помірне збільшення кількості угод андеррайтерів (з 84 до 87) порівняно з 2017 роком. Тим не менш їх сукупна вартість стрімко зросла на 189% (з 14,8 млрд. дол. США до 42,7 млрд. дол. США). Найбільшими у цій сфері стали угоди у сегменті майнового страхування (P&C): придбання компанії XL Group, що базується на Бермудських островах, страховою та інвестиційною групою компаній AXA за 15,3 млрд. дол. США; придбання на суму 5,5 млрд. дол. США корпорацією American

International Group (AIG) всіх простих акцій в обігу Validus Holdings, Ltd. (Validus) [9, с. 2].

Обсяг операцій із брокерських угод у 2018 році склав 594 операції (відбулось збільшення на 11% порівняно з 2017 роком) і збільшення сукупної вартості угод на 50% [9, с. 2].

Як відзначено у аналітичних звітах, середовище зростаючих процентних ставок сприяло зростанню приватних інвестиційних компаній та інших фінансових спонсорів до підсектору особистого страхування (L&H) у 2018 році. Одною зі значних операцій стало придбання групою Lincoln Financial Group бажаної частки групи Liberty Mutual за 3,3 млрд. дол. США [9, с. 2].

Банківська сфера. Кількість угод у цій сфері зменшилася (з 2168 до 1816), як і сукупна вартість (на 17% – з 331,1 млрд. дол. США до 273,6 млрд. дол. США), порівняно з 2017 роком [6, с. 8].

У 2018 році мали місце кілька великих угод: злиття Saudi British Bank та Alawwal Bank вартістю 4,7 млрд. дол. США з метою створення третього найбільшого банку Саудівської Аравії; придбання компанією Fifth Third Bancorp банку MB Financial за 4,6 млрд. дол. США; продаж активів китайським конгломератом HNA Group Finance групі інвесторів на суму 4,2 млрд. дол. США [10, с. 5].

Сектор роздрібної торгівлі та виробництва споживчих товарів. Загальна кількість угод у цьому секторі скоротилася на 13%, тоді як сукупна вартість оголошених угод збільшилася на 7% [11, с. 4]. США залишилися лідерами галузі, де кількість угод злиття та поглинання становила приблизно 20% від загального обсягу, а вартість – 36% від загальної суми оголошених угод у 2018 році [11, с. 10]. Найбільша угода відбулася у підсекторі харчової промисловості – Keurig Green Mountain Inc. придбала Dr Pepper Snapple Group Inc. за 26,6 млрд. дол. США [11, с. 5].

Сектор охорони здоров'я. Протягом останніх десяти років десять найбільших фармацевтичних компаній з найвищою рентабельністю інвестицій витратили в середньому 35% на злиття та поглинання від їхнього загального обсягу інвестицій в дослідження та розробки і найбільш активних на ринку угод [12, с. 13].

Великі трансформаційні придбання на суму в діапазоні 60–70 млрд. дол. США визначили 2018 рік [12, с. 13].

Аналіз тенденцій, особливостей і закономірностей на світовому ринку угод злиття та поглинання дає змогу зробити такі узагальнення.

По-перше, фірми, які володіють технологічними перевагами, більш схильні створювати підприємства в нових секторах економіки, а технологічно відсталі компанії найчастіше здобувають технології через поглинання закордонних підприємств.

По-друге, в останні три десятиліття лідерами на глобальному ринку злиття і поглинання висту-

пають фірми з великим досвідом діяльності на міжнародному ринку.

Висновки. Таким чином, процеси інтеграції шляхом злиття та поглинання компаній притаманні економікам багатьох країн світу та є найважливішим інструментом їхньої концентрації. Протягом року ринок злиття та поглинання виявився стійким.

Таким чином, виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок про те, що розвиток ринку угод злиття та поглинання носить хвилеподібний характер та пов'язаний з економічними явищами та трансформаціями, що відбуваються в світовій економіці чи економіках країн світу.

Кожен з охарактеризованих етапів становлення сучасного ринку угод злиття та поглинання має свої особливості та специфічні параметри, сформовані особливостями розвитку економіки саме того періоду, законодавчого регулювання процесів консолідації, мотивів, напрямків і можливостей розвитку компаній.

Для сучасного періоду активізації угод злиття та поглинання також слід виокремити декілька змістовних характеристик. Насамперед, ринок злиття та поглинання диференційований у галузевому розрізі. Галузевий розподіл укладених угод, за оцінками аналітичних компаній дає підстави стверджувати, що галузеві рейтинги у 2018 році за пріоритетністю очолили машинобудування та виробництва промислового устаткування, меблів, за обсягом і вартістю угод. Оптова та роздрібна торгівля займає друге місце, наступними є хімічна промисловість, виробництво гумових та пластмасових виробів.

За результатами аналізу етапів становлення глобального ринку угод злиття та поглинання в умовах світової економіки доцільно зауважити на тих специфічних особливостях його розвитку, такі як зміни кількісного і вартісного обсягу угод; зміни галузевої структури і мотивації угод; зміни частки транскордонних процесів злиття і поглинання; участь держави в якості суб'єкта ринку корпоративного контролю тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Глинська Г.Я. Злиття підприємств як фактор підвищення їхньої конкурентоспроможності на міжнародному ринку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. № 623. С. 47–52.
2. Даниліна С.О. Розвиток світового ринку M&A в умовах глобалізації. *ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО*. Випуск 14/2018. С. 3–12.
3. Семенченко Н. В. Світові тенденції реструктуризації підприємств в умовах глобалізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 15. С. 27–30.
4. Хаустова В. Є. Аналіз основних хвиль злиттів і поглинань у світовій економіці. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 7–16.

5. Сіденко С. Кіряков Д. Стратегія і тактика міжнародних злиттів і поглинань. *Міжнародна економічна політика*. 2012. № 1–2 (16–17). С. 55–82.

6. Global M&A Review 2018. MOODY'S, 2019. 78 p. URL: <https://www.bvdinfo.com/BvD/media/reports/Global-M-AReview-2018.pdf>

7. 2019 Global chemical industry mergers and acquisitions outlook. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, 2019. 20 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Energy-and-Resources/2019-global-chemicals-indmergers-acquisitions-report.pdf>

8. Oil & Gas Mergers and Acquisitions Report-Yearend 2018. Deloitte LLC, 2019. 28 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/energy-resources/us-oil-and-gas-mergers-and-acquisitions-report.pdf>

9. 2019 Insurance M&A outlook. Deloitte LLC, 2019. 28 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/financial-services/us-ma-insurance-outlook.pdf> (дата звернення: 10.07.2019).

10. Caution shrouds optimism. KPMG International, 2019. 36 p. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/05/caution-shrouds-optimism-global-banking-m-and-a-trends-2019.pdf>

11. The race for game-changing transformation and strategic growth. KPMG International, 2019. 20 p. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/03/consumer-and-retail-m-and-a-trends-2019.pdf>

12. 2019 Global life sciences outlook. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, 2019. 54 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Life-Sciences-Health-Care/gx-lshc-ls-outlook-2019.pdf>

REFERENCES:

1. Hlynska H.Ya. (2008). Zlyttia pidpriemstv yak faktor pidvyshchennia yikhnoi konkurentospromozhnosti na mizhnarodnomu rynku [Mergers as a factor in increasing their competitiveness in the international market]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika» – Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, 623, 47–52.
2. Danylina S.O. (2018). Rozvytok svitovoho rynku M&A v umovakh hlobalizatsii [Development of the global M&A market in the context of globalization]. *EKONOMIKA I SUSPILSTVO – ECONOMY AND SOCIETY*. Vypusk 14, 3–12.
3. Semenchenko N.V. (2015). Svitovi tendentsii restrukturyzatsii pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii [World trends in enterprise restructuring in the context of globalization]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 15, 27–30.
4. Khaustova V. Ye. (2015). Analiz osnovnykh khvylei zlyttiv i pohlynan u svitovii ekonomitsi [Analysis of the main waves of mergers and acquisitions in the world economy]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, 1, 7–16.
5. Sidenko S. Kiriakov D. (2012). Stratehiia i taktyka mizhnarodnykh zlyttiv i pohlynan [Strategy and tactics of international mergers and acquisitions]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka – International economic policy*, 1–2 (16–17), 55–82.
6. Global M&A Review 2018. MOODY'S, 2019. 78 p. URL: <https://www.bvdinfo.com/BvD/media/reports/Global-M-AReview-2018.pdf>

7. 2019 Global chemical industry mergers and acquisitions outlook. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, 2019. 20 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Energy-and-Resources/2019-global-chemicals-indmergers-acquisitions-report.pdf>

8. Oil & Gas Mergers and Acquisitions Report-Yearend 2018. Deloitte LLC, 2019. 28 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/energy-resources/us-oil-and-gas-mergers-and-acquisitions-report.pdf>

9. 2019 Insurance M&A outlook. Deloitte LLC, 2019. 28 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/financial-services/us-ma-insurance-outlook.pdf> (accessed 10.07.2019).

10. Caution shrouds optimism. KPMG International, 2019. 36 p. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/05/caution-shrouds-optimism-global-banking-m-and-a-trends-2019.pdf>

11. The race for game-changing transformation and strategic growth. KPMG International, 2019. 20 p. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/03/consumer-and-retail-m-and-a-trends-2019.pdf>

12. 2019 Global life sciences outlook. Deloitte Touche Tohmatsu Limited, 2019. 54 p. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Life-Sciences-Health-Care/gx-lshc-ls-outlook-2019.pdf>

Yestaf'ev Sergiy

Black Sea Research Institute of Economics and Innovation

CURRENT TRENDS IN MERGERS AND ACQUISITION PROCESSES

Urgency of the research. The processes of mergers and acquisitions in the global dimension are becoming one of the most common areas of concentration of business interests, strengthening integration relations, creating conditions for the development of most successful companies. The implementation of mergers and acquisitions is twofold, as the agreements can have a global impact on the world economy and the economies of individual countries. Given the general dynamics and cyclical processes of mergers and acquisitions, it is of great interest to analyze the dynamics and features of their implementation in order to identify the main modern patterns.

The aim of the article is to analyze current global trends in mergers and acquisitions in various sectors of the world economy as a result of the implementation of the main stages of formation and development of the market of mergers and acquisitions.

Methodology. A set of research methods is used, namely: scientific abstraction, generalization, systematization. The use of these methods made it possible to identify sectoral aspects of the development of the market of mergers and acquisitions, to highlight the features of the stages of its formation.

Findings. The focus is primarily on the chronology of mergers and acquisitions, as well as on the industry specifics of the outlined processes that can reflect the emergence of the corresponding disparities in the economy. The article analyzes the main data on the sectoral differentiation of global mergers and acquisitions. The main stages of activation of mergers and acquisitions are highlighted. The processes of mergers and acquisitions at the level of the national economy are analyzed, taking into account the general world tendencies.

Practical implications. The main basic stages of the development of mergers and acquisitions have been identified, which have laid the basic foundations for the regulation of these processes, have led to a number of business enlargements, and have become the basis for the manifestation of modern industry trends. The peculiarities of the main stages, parameters of agreements, consequences and results of influence on the formation of modern trends in the market of mergers and acquisitions are described.

The development of the market for mergers and acquisitions is wave-like in nature and is associated with economic phenomena and transformations occurring in the world economy or the economies of the world.

Each of the described stages of formation of the modern market of mergers and acquisitions has its own features and specific parameters, formed by the peculiarities of economic development of that period, legislative regulation of consolidation processes, motives, directions and opportunities for companies.

For the current period of intensification of mergers and acquisitions, several substantive characteristics should also be identified. First of all, the market of mergers and acquisitions is differentiated by industry. The sectoral distribution of concluded agreements, according to analytical companies, gives grounds to claim that the industry rankings in 2018 were prioritized by mechanical engineering and production of industrial equipment, furniture, in terms of volume and value of transactions. Wholesale and retail trade takes second place, followed by the chemical industry, production of rubber and plastic products.